

برنامه‌ریزی فضایی و توسعه شهری
(رویکرد انتقادی)

پیر کارلو پالمو، داویده پونتزینی

ترجمه

دکتر لطفعلی کوزه‌گر کالجی

بتول حسینی تلی

۶۵۵

مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه شهید بهشتی

برنامه‌ریزی فضایی و توسعه شهری (رویکرد انتقادی)

پیر کارلو پالمو، داویده پونزینی

ترجمه دکتر لطفعلی کوزه‌گر کالجی - بتول حسینی تلی

P.C. Palermo and D.Ponzini, *Spatial Planning and Urban Development: Critical Perspectives*, Springer, 2010.

ویراستار: اکرم کیانی

حروف‌نگار و صفحه‌آرا: سمیرا دهقان

طراح جلد: امیرشاهرخ فریوسفی

ناظر چاپ: صفر ممیزاد

چاپ اول: ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۲۵۰.۰۰۰ ریال

کتاب حقوق دانشگاه شهید بهشتی محفوظ است.

سرشناسه:	پالرمو، پیر کارلو؛
عنوان و نام پدیدآور:	برنامه‌ریزی فضایی و توسعه شهری (رویکرد انتقادی) / پیر کارلو پالمو، داویده پونزینی.
مشخصات نشر:	تهران: دانشگاه شهید بهشتی، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری:	هشت، ۳۴۴ ص.
شابک:	۹۷۸ ۹۶۴ ۴۵۷ ۳۹۲۷
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیا
یادداشت:	عنوان اصلی: <i>Spatial planning and urban development: critical perspectives, c2010</i>
یادداشت:	کتابنامه: ص. ۳۰۱، نمایه.
موضوع:	شهرسازی؛ City planning
شناسه افزوده:	پونزینی، داویده، ۱۹۷۹-م. Ponzini, Davide
شناسه افزوده:	کوزه‌گر کالجی، لطفعلی، ۱۳۴۷-، مترجم
شناسه افزوده:	حسینی تلی، بتول، ۱۳۵۱-، مترجم
شناسه افزوده:	دانشگاه شهید بهشتی، مرکز چاپ و انتشارات.
رده‌بندی کنگره:	الف ۱۳۹۶ ب ۴۱۸ پ ۱۶۵/۵ HT
رده‌بندی دیویی:	۳۰۷/۱۴۱۶
شماره کتابشناسی ملی:	۴۸۰۹۱۶۸

کد ناشر ۱۰۰۱۷۳۴

www.pub.sbu.ac.ir

unipress@mail.sbu.ac.ir

فهرست مطالب

پیشگفتار.....هفت

بخش اول برنامه‌ریزی و توسعه شهری: موانع و چالش‌ها.....۱

فصل ۱.۱. عزیز پڑووش.....۳

فصل ۲. روبکردها- ناگون برنامه‌ریزی.....۹

فصل ۳. تلاقی عادی گون.....۱۵

فصل ۴. سؤال‌های پدید.....۲۳

فصل ۵. سیر بحث.....۲۹

بخش دوم پروژه‌های ناتمام با بنیاد انضباطی.....۳۷

فصل ۶. ظهور و بحران نظریه برنامه‌ریزی.....۳۹

فصل ۷. طراحی شهری، موضوع فراموش‌سده.....۴۷

فصل ۸. دیدگاه‌های تصمیم-محور.....۵۳

فصل ۹. ریشه اجتماعی برنامه‌ریزی شهری.....۷۳

فصل ۱۰. تغییر جهت تعاملی.....۸۹

فصل ۱۱. جهت‌گیری به‌سوی برنامه‌ریزی مشترک.....۱۰۷

فصل ۱۲. گریز به ساحت غیرعقلانی.....۱۲۷

فصل ۱۳. طراحی محتمل.....۱۳۹

بخش سوم فرهنگ‌های برنامه‌ریزی مدیترانه‌ای: کشور ایتالیا.....۱۵۵

فصل ۱۴. ویژگی‌های مدل ایتالیایی.....۱۵۷

فصل ۱۵. به‌سوی علم برنامه‌ریزی.....۱۶۷

فصل ۱۶. طراحی شهر.....۱۸۱

فصل ۱۷. جریان اصلاح‌گرا.....۱۹۵

فصل ۱۸. چالش‌های سیاست‌گذاری.....۲۰۵

فصل ۱۹. توجه مجدد به طراحی سیاست.....۲۱۷

بخش چهارم چشم‌اندازها و مبحث‌های انتقادی.....	۲۲۷
فصل ۲۰. برنامه‌ریزی، اجرا و ابزار سیاست	۲۲۹
فصل ۲۱. مقررات شهری: مبحث‌های انتقادی	۲۴۷
فصل ۲۲. مفهوم و محدوده‌های آینده‌نگری فضایی	۲۵۵
فصل ۲۳. پروژه‌های توسعه شهری در جارجوبی راهبردی	۲۶۹
بخش پنجم بازاندیشی در حوزه توسعه شهری و برنامه‌ریزی فضایی.....	۲۸۱
فصل ۲۴. انتخاب الگوواره	۲۸۳
فصل ۲۵. کیفیت در توسعه فضایی	۲۹۱
منابع	۳۰۱
نمایه	۳۴۱

پیشگفتار

نیاز به برنامه‌ریزی از وقوف بر مشکلات یا قابلیت‌های توسعه‌ای سازمان فضایی جامعه ناشی می‌شود، سازمان فضایی مبین روابط میان انسان، فضا و فعالیت‌های انسان در فضا است که به چگونگی پراکنش، توزیع و جهت فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی و کنش متقابل آن‌ها مربوط است. اصولاً، تجلی انسان در پاسخگویی به نیازهایش، رشد و توسعه فضا است. پایداری این فضا و دستیابی به توسعه پایدار شهری، نیازمند نوعی برنامه‌ریزی است که بتواند در یک فضای دویعدی به استمرار و مکان‌گزینی فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی بپردازد. برنامه‌ریزی به‌مثابه یک فن و روش، برای قانونمند کردن و انتظام فضایی اقدامات اثرگذار بخش عمومی و خصوصی، نحوه مکان‌گزینی و استقرار فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی در فضای دویعدی است. لذا پرسش اساسی آن است که آیا برنامه‌ریزی فضایی در توسعه پایدار نقش مهمی دارد؟ یا می‌تواند مؤثر باشد؟

نویسندگان این کتاب از آخرین نظریه‌های برنامه‌ریزی فضایی و توسعه شهری بهره گرفته و به‌ویژه رویکرد انتقادی خود را نسبت به برنامه توسعه شهری حفظ کرده‌اند. این کتاب در پنج بخش به شرح زیر تهیه شده است:

بخش اول: کلیاتی در خصوص برنامه‌ریزی، توسعه شهری و ابعاد گوناگون آن‌ها.

بخش دوم: فراز و نشیب‌های برنامه‌ریزی و ریشه‌های اجتماعی آن.

بخش سوم: فرهنگ برنامه‌ریزی مدیران‌های و به‌صورت موردی برنامه‌ریزی کشور ایتالیا ارائه خواهد شد.

بخش چهارم: دیدگاه انتقادی نسبت به برنامه‌ریزی، برنامه‌ریزی فضایی، رانندگی‌های راهبردی و پروژه‌های توسعه شهری به‌طور مبسوط بررسی خواهد شد.

بخش پنجم: بازاندیشی در حوزه توسعه شهری و برنامه‌ریزی فضایی و الگوواره مناسب انتخاب ارائه خواهد شد.

«رویکرد انتقادی به برنامه‌ریزی فضایی و توسعه شهری» پالرمو و پونتزینی را می‌توان گلچینی از نوشته‌های کلاسیک دانست که بر رشته برنامه‌ریزی شهری تأثیر شگرفی داشته است. هرچند برخی از آموزه‌های مطرح‌شده در آن‌ها می‌تواند قابل‌بحث و گفتگو و نقد باشد.

ترجمه و انتشار این کتاب، که با اطلاع و اجازه نویسندگان آن صورت گرفته است، بدون یاری مسئولان و دست‌اندرکاران انتشارات دانشگاه شهید بهشتی میسر نبود. همچنین از تلاش‌های آقایان دکتر مظفر صرافی، دکتر محمد سلیمانی، دکتر علیرضا کربلایی و همسرم که در تمامی مراحل ترجمه این کتاب با زحمات بی‌دریغ خود اینجانب را همراهی کردند، به‌رسم ادب و احترام سپاسگزارم. نیز قدردان زحمات مدیر و همکاران مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه شهید بهشتی و ویراستار محترم کتاب می‌باشم که زحمات ایشان در آماده‌سازی و انتشار کتاب بر کسی پوشیده نیست و با پیشنهادها و نظرهای ارزنده خود در برطرف کردن کاستی‌های این ترجمه مساعدت بسیاری مبذول داشته‌اند و در پایان از آقای آرمان مسلمی، دانشجوی دکترای جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، قدردانی می‌نمایم.

لطفعلی کوزه‌گر کالجی

۱۳۹۶